

Environmentální etika

sociální ekologie, Unabomber a další

Opakování

- Čím se liší zoocentrismus od biocentrismu?
- Čím se liší hlubinná ekologie a zoocentrismus?
- Jaké kritérium stanovuje Peter Singer jako podmínku ke vstupu do etického světa?

Sociální ekologie

- Čím vším je sociální ekologie
- *Erazim Kohák* o ní nepíše, Josef Šmajš ani Bedřich Moldan také ne, Hana Librová a Jan Keller spíše okrajově – to je samo o sobě zajímavé.
- A. Reakcí na určitý důraz na iracionalismus obsažený v biocentrické, ekocentrické, ale především hlubinně-ekologické etice. V tomto smyslu kritizuje emoce jako nástroj řešení environmentální krize.
- B. Jednou z posledních verzí levicové formy Hegelova vidění historie a společnosti. Zakladatel sociální ekologie Murray Bookchin je levicový hegelian a z Hegela, Marxe a Sorela čerpá veškerý ideový základ pro své vidění světa.
- C. Typově čistou formou americké anti-kapitalistické kultury druhé poloviny 20. století.
- D. Typově čistou formou environmentálního radikalismu.

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie I.
- Murray Bookchin a další:
- **Základní příčinou environmentální krize je snaha člověka ovládnout (mocensky vládnout nad) svět přírody.** Téměř ve všem co člověk v moderní společnosti koná je podtext ovládání či opanovávání přírody – příroda je ryzím objektem manipulace ve prospěch člověka či spíše jistých lidí a člověka.
- Tento panský postoj vůči přírodě však není dán vztahem člověka k přírodě, ale mentalitou, kterou člověku vtiskuje moderní společnost.
- Hierarchická společnost a vztahy založené na dominanci nutně vytvářejí společnost, která se jako k objektům chová ke všem – k sociálně slabším, k barevným k ostatním národům a tedy i k přírodě.
- Vykořisťování přírody není specifikem našeho vztahu k přírodě, ale důsledkem poměrů vládnoucích ve vztazích mezi lidmi v moderní společnosti.

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie II.
- Murray Bookchin a další:
- Vzhledem k principu hierarchie a mocenské dominance je nutné nahlížet také moderní technologie.
- Ať už se podíváme na lékařství (antibiotika), potravinářství (pesticidy a herbicidy) či nové biotechnologie je za časově omezeným přínosem pro člověka (více pro některé, méně pro všechny) vždy skryto nějaké nebezpečí.
- Exemplárním příkladem nových technologií jsou biotechnologie – biotechnologie jsou uplatněním principu neosobního ovládnutí na samotné základy biologických vlastností živých organizmů.
- Princip snižování nákladů a zvyšování výnosů ve sféře nesoucí označení bio povede k tvorbě biologických nestvůr – tkání využívaných k produkci masa atd.

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie III.
- Murray Bookchin a další:
- Co se týká biotechnologií platí v podobné míře i o sféře duchovní – ta je stejně jako příroda transformována podle zásady rychlého zisku.
- Ve sféře kulturní a duchovní se princip zisku, hierarchie a dominance projevuje rekombinací (ta je nejlevnějším zdrojem) již vytvořených duchovních výtvorů a dále důrazem na distribuovatelnost produktu pro co nejširší vrstvu příjemců. Důsledky jsou podle Bookchina (a například Hellerové) stejné jako v případě biotechnologií. Zvrácené produkty.
- Sektor služeb, sektor distribuce informací i sektor duchovní kultury tak podléhají stejnému principu jako sektor související s výživou a stravováním lidí.

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie IV.
- Murray Bookchin a další:
- Příroda tedy není jedinou obětí a z tohoto východiska musíme začít naši úvahu o environmentální krizi.
- Ničení přírody je důsledkem nemorálního nastavení vztahů mezi lidmi. Problémem není vztah člověk – příroda, ale vztah člověk – člověk, ze kterého je odvozen současný vztah člověk – příroda.
- Proč je však překroucen vztah člověk – člověk?

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie V.
- Murray Bookchin a další:
- Proč je však překroucen vztah člověk – člověk?
- Kapitalismus a jeho koncept tržního prostředí – volný trh, jehož základním imperativem je grow-or-die princip, uzurpoval velkou část společenských vztahů a postupem času narušil přirozené lidské hodnoty (spolupráce, vzájemná úcta, pocit sounáležitosti), které nahradil hodnotami, které vyžaduje jeho vlastní fungování – sobectví, lhostejnost, chamtivost.
- Kapitalismus je vlastně nastartováním zpětného chodu hodin vývoje lidstva (podle Bookchina) – ve společenské části reality nás vrací zpět do světa zvířecí dominance v sociálně-darwinistických představách, ve světě živých bytostí nás vrací zpátky k nerostnému světu.
- Kapitalismus je v tomto smyslu společensko-technologickou evolucí principu dominance a hierarchie.

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie VI.
- Murray Bookchin a další:
- Proto jsou konkurenční formy vysvětlení environmentální krize matoucí. Jako problém označují nedostatečné vědění (ekocentrismus, zoocentrismus) nebo nedostatečné cítění (hlubinná ekologie), ale problém je společenské uspořádání. Změníme-li určitým způsobem společnost, vyřešíme i environmentální krizi:
- *Problémem tedy, podle sociálních ekologů, není:*
- **přelidnění** (celkový počet obyvatel Země není žádný problém)
- **technologie** jako takové (biotechnologie nejsou problémem o sobě, ale jsou problémem, protože co se zkoumá určuje kapitalistický systém, technologie dokonce mohou vylepšovat přírodu, ale pouze pokud budou vedeny jinak než kapitalisticky)
- **rozum** (rozum je, stejně jako city prostředkem a dopad racionality je hrozivý pouze díky tomu, že současná racionalita je racionalitou zisku)

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie VII.
- Murray Bookchin a další:
- Z předešlého lze odvodit:
- A. Základním viníkem současného stavu je kapitalismus. Vykořisťování přírody je stejným důsledkem kapitalismu jako vykořisťování člověka.
- B. Řešením je nahrazení kapitalistické ekonomiky ekonomikou morální a dosazením demokratické kontroly nad produkcí.
- Jak bude vypadat nová společnost?

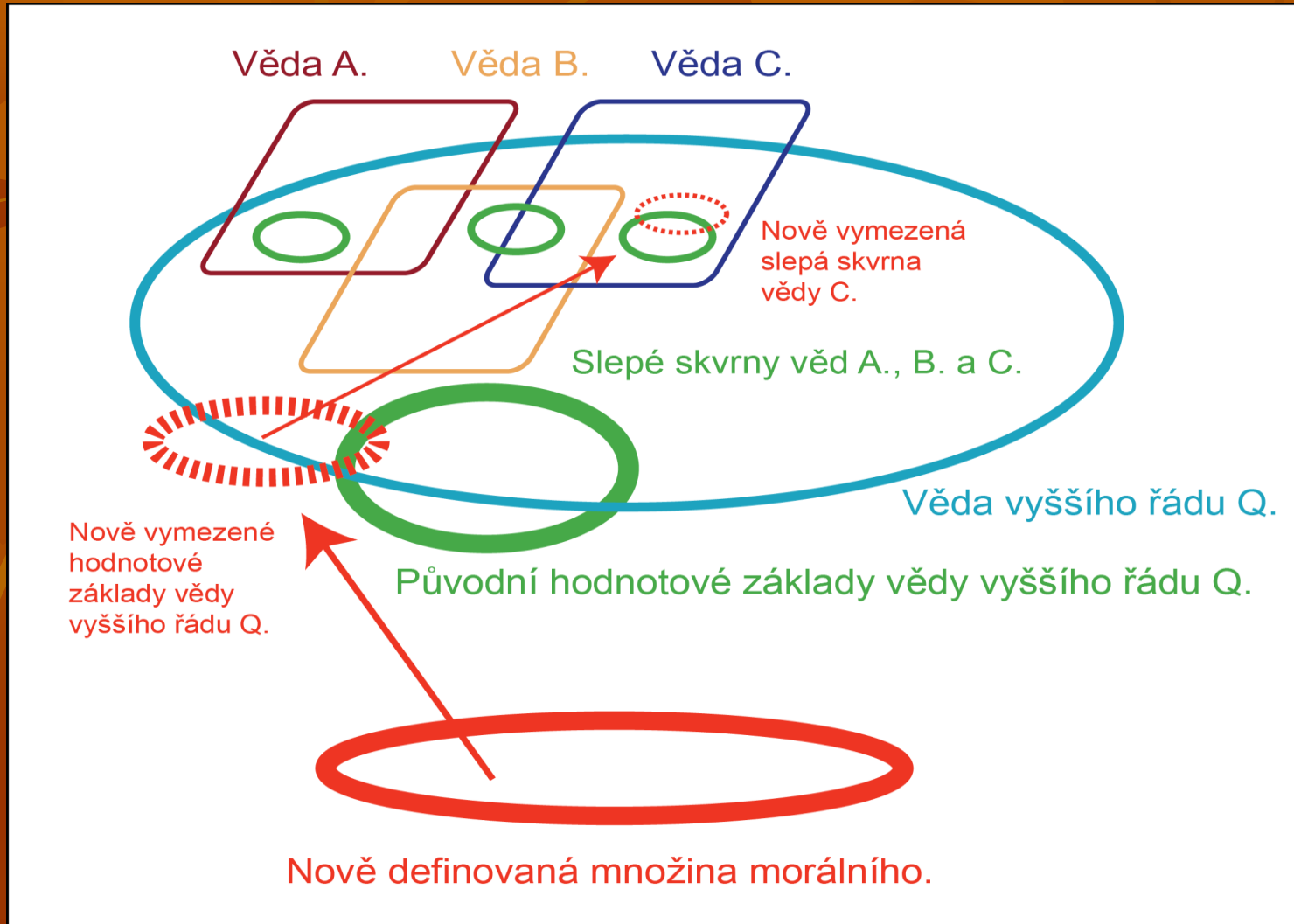
Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie VIII.
- Murray Bookchin a další:
- Jak bude vypadat nová společnost – libertariánský municipalismus?
- Snaha o zisk bude ze společnosti zcela eliminována.
- Půda či továrny, univerzity, nemocnice nebudou v soukromém vlastnictví.
- Vznikne koncept tzv. rozumných potřeb – který bude určován shromážděním občanů.
- Dojde k bezprecedentnímu osvícení jednotlivců i celé společnosti.

Sociální ekologie

- Konkrétní přiblížení Sociální ekologie IX.
- Murray Bookchin a další:
- Jak na novou společnost?
- Najít souvěrce, diskutovat, získávat nové členy, vzdělávat veřejnost, nahrazovat tradiční politiky na místní úrovni, vytvořit konfederaci municipalit – násilím odstranit stát.
- Jedinou nadějí pro přírodu je homo collectivus – kolektivní člověk v novém municipálním prostoru.

Sociální ekologie

Sociální ekologie

- Pokus o kritiku sociální ekologie – seznam problematických míst:
- ***I. Přehlížení jistých biologických daností člověka*** – nejen dnešní člověk je sobecký, ne všechny přírodní národy se chovali k přírodě s úctou. Myšlenka, že sociální změny automaticky vyřeší environmentální krizi je přinejmenším problematická. (Člověk není biologická bytost.)
- ***II. Příliš velký důraz na společenský systém*** – sociální ekologové velmi silně popírají možnosti reforem systému na jakékoliv úrovni. Buď se změní náraz celý systém, nebo ničemu nemůžeme pomoci. To je pro jistou část levicového myšlení typické – vše je v systému, na člověku nezáleží. Ovšem přesně toto myšlení dovedlo komunistické křídlo levice k postoji – účel světí prostředky a na jedinci nezáleží, hlavní je dosáhnout změny systému – toto je pravá stránka idealismu – vysvětlení Lenin x Marx. (Hodnoty a osobní řešení nemají žádný význam.)
- ***III. Ve jménu dobra je násilí povoleno.*** Pro Bookchina a další není problém uchopit násilně moc a zbavit se státu násilím. To ale – jak vidíme na příkladu nacismu – vede k tomu, že jediným měřítkem se stane ochota skutečně páchat násilí a v tom nebudou moci nikdy Bookchin a další konkurovat budoucím nacistům.

Unabomber

- Environmentální etika a násilí – případová studie Unabomber
- Moderní společnost přinesla některé výhody (věk, zdraví), ovšem celkově dospěla do stádia, kdy musí dojít – z faktických i psychologických důvodů k jejímu zhroucení.
- **Proč? I.** – psychologické důvody jsou skryty ve změnách cílů, které dává moderní společnosti člověku.
- Dnes existují pouze cíle, které jsou snadno dosažitelné a nepřinášející uspokojení (sledovat televizi, najíst se) a cíle, které jsou nedosažitelné (stát se prezidentem USA), naprosto se ale vytratily cíle, které jsou neskutně dosažitelné (ale přece) a to po velkém úsilí.
- **Proč? II.** – faktické důvody jsou spojeny s úbytkem cílů s úsilím – abychom nemuseli vynakládat úsilí na dosažení středních cílů, musíme exploatovat přírodu a vyčerpávat neúnosným způsobem zdroje.
- Moderní společnost tedy nutně skončí katastrofou. Nelze reformovat, musíme uskutečnit revoluci.

Unabomber

- Environmentální etika a násilí – případová studie Unabomber
  - Jak bod I. tak bod II. jsou důsledkem mentality tzv. „levičáctví“ a technologického pokroku.
  - Máme-li tedy zachránit člověka, musíme zabránit dalšímu šíření technologického pokroku a levicových myšlenek.
  - Prostředkem je nepolitická, ale technologicko-ekonomická revoluce, která rozbije stávající levicově-technologické uspořádání společnosti.
  - Cílem je pak rozdrobená společnost samostatných celků, ve kterých se znovu objeví pravicové hodnoty: síla, dobro, úspěšnost, sebevědomí, iniciativa.

Unabomber

- Environmentální etika a násilí – případová studie Unabomber
- K cíli – tzn. malým komunitám samostatným a technofobickým se můžeme dostat – protože není čas a není ani správné se spoléhat na sociální inženýrství – násilným zničením současné technologicko-přesocializované společnosti. Jde o to aby bylo více lidí, kteří budou ničit vše co podporuje technologie a současné politické uspořádání.
- Současní revolucionáři by se měli vyhnout získání politické moci – mají pouze rozbít současný systém. Systém pravicové technofobní společnosti vznikne samovolně na troskách současné civilizace.

Definice dobra

- Dobro je taková činnost, která více lidem pomůže, než uškodí.
- Chapeme-li dobro jako pojem (slovo pojem je lingvisticky i semanticky taktez velmi neuchopitelné), vystihuje tento pojem relativní ideovou správnost v rámci jedince, objektu nebo skupiny (tyto nemusejí být lidmi). Nenacházíme však jednotčivého soudce, který by charakter relativní správnosti mohl objektivně posoudit.
- Způsob chování/jednání, který považují za správný, avšak (zároveň) nesmím tímto svým chováním/jednáním omezovat svobodu druhých bytostí ani jim ubližovat. Nelze ale říci, že co není dobro, je už automaticky zlo.
- Pro jednotlivého člověka je dobro individuální. V obecné rovině je však neuchopitelné, tím pádem nedefinovatelné.
- Dobro je to, co si konkrétní člověk za dobro vytýci.
- To, co vnímáme nebo si myslíme, že dobro je (dobro je dobro).